

Inspektion av Polismyndigheten Dalarna, arresten i Avesta, den 5 februari 2013

Inledning

På uppdrag av justitieombudsmannen Hans-Gunnar Axberger genomförde enhetschefen Sven-Åke Jansson samt Lars Olsson den 5 februari 2013 en inspektion av Polismyndigheten Dalarna, arresten i Avesta.

Inspektionen är en del av JO:s uppdrag att fullgöra de uppgifter som ankommer på ett nationellt besöksorgan (national preventive mechanism, NPM) enligt det fakultativa (frivilliga) protokollet den 18 december 2002 till Förenta nationernas konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

Inspektionens genomförande

Inspektionen inleddes med att verksamheten presenterades av polisområdeschefen Thomas Hellgren. Därefter förevisades arresten och samtal fördes med stationsbefälet Ovar Carlberg. JO:s medarbetare genomförde även en översiktlig genomgång av omhändertagandeblad, incidentrapporter och tillsynsblad. Inspektionen avslutades med en genomgång med Thomas Hellgren och Ovar Carlberg.

lakttagelser m.m. under inspektionen

Organisation m.m.

I arresten finns sju anhållningsceller och fem tillnyktringsceller.

Det finns ingen permanent arrestvaktsbemanning, men vid frihetsberövanden kan timanställda civila arrestvakter ringas in. Om stationsbefälet är i tjänst (fram till kl. 23 vardagar och kl. 03 helger) kan en arrestvakt ringas in. Om stationsbefäl inte är i tjänst och det finns frihetsberövade personer i arresten, tjänstgör två arrestvakter.

Arrestvakterna har fått en endagsutbildning innan de börjar tjänstgöra då bl.a. lagstiftning och rutiner går igenom. Vakterna får enligt polisen även uppföljning i bl.a. självskydd och hjärt- och lungräddning. Det finns ingen särskild skriftlig instruktion för arrestvakterna. Ingen av arrestvakterna har väkterutbildning men

någon av dem kan ha ordningsvaksutbildning. Flera av arrestvakterna är pensionärer.

Beläggningen i arresten är helbunden då flertalet ordningsstörningar och omhändertaganden enligt lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m. (LOB) äger rum då. I början av veckorna förs anhållna vanligen till arresten i Borlänge.

Vid t.ex. midsommar, lönehelger och skolavslutning kan det vara ett högt antal frihetsberövade i arresten. Dubbelbeläggning har förekommit vid något enstaka tillfälle, men det är vanligare att frihetsberövade personer i sådana fall stannar i ett väntarrestutrymme nära arrestintaget där det finns en lös galonmadrass. Det förekommer också att polispatrullen skjutsar hem en person som alternativ till placering i arrest. Omhändertagandeblad skrivs även i sådana fall.

Det finns lösa vita gummibatonger i anslutning till arresten. Vakterna har inte fått utbildning i användandet av vit gummibatong. Enligt polisen har batongerna inte använts efter det att OC-spray introducerades.

Maten åt anhållna beställs från en restaurang.

Celler och andra utrymmen

Arresten är välstädad. De celler som förevisades föreföll vara i gott skick.

Vid inspektionen var en tillnyktringscell tillfälligt stängd efter det att en intagen gjort ett suicidförsök i cellen. Beslutet var fattat av länsvakthavande befäl i Falun. En större cell som gick under benämningen sjukcell med egen toalett är helt stängd och används inte sedan en längre tid.

Anhållningscellerna har ingen toalett. Den intagne kan få kudde, lakan och filt, handduk och tandborste. Det finns möjlighet att få låna böcker. Anhållna får duscha varannan dag.

Tillnyktringscellerna saknar inredning förutom en brits. Det pågår ett arbete med att gradvis bygga bort de upphöjda britserna i tillnyktringscellerna för att förhindra eventuella skador på intagna som ramlar ner från britsen.

I arresten finns en rastgård på knappt femton kvadratmeter. Rastgården har ett heltäckande lågt tak. En av väggarna består av en fast, vertikal träjalusi och hönsnät och vetter ut mot en gård. Anhållna informeras enligt polisen om möjligheten att komma ut på rastgården en timme varje dag. Om det är möjligt får de fördela tiden på flera tillfällen.

Inskrivning

Inskrivning och avvisitering görs av polispatrullen som frihetsberövat den intagne. Om stationsbefäl finns på plats gör han en förmansprövning av omhändertagandet. När stationsbefäl inte är i tjänst görs en förmansprövning på distans av länsvakthavande befäl i Falun.

Om en kvinna har frihetsberövats och det inte finns kvinnlig polispersonal att tillgå görs kroppsvisitation genom att hon själv tar av sig behå i väntarresten och sedan tar på sig en tröja. Den avvisiterande polisen visiterar henne sedan bakifrån.

Som nämns ovan förekommer det att man låter en frihetsberövad person ligga i väntarresten. Det förekommer också att personer får ligga på bänken i arrestintaget om extra tillsyn behövs eller om det gäller en ungdom och man vet att vårdnadshavare är på väg.

Information

Det saknas en rutin för att dela ut det informationsblad som tagits fram av Rikspolisstyrelsen och Riksåklagaren (Information till dig som är misstänkt för brott och därför har berövats friheten) till frihetsberövade. En kopia av informationsbladet finns dock i arrestvakternas pärm med lagstiftning etc.

Det finns ingen tydlig rutin för att tillfråga en frihetsberövad person över 18 år om han eller hon vill att anhöriga ska underrättas om frihetsberövandet. Om frågan kommer upp avrapporteras den till förundersökningsledaren eller länsvakthavande befäl i Falun. Överväganden i frågan kan möjligen dokumenteras i händelserapport.

Tillsyn, incidenter och tillbud

Arrestvakter får inte öppna celldörren till en intagen på egen hand. Om bara en arrestvakt är i tjänst kallar han eller hon till sig stationsbefälet för att öppna dörren till den intagne. Om stationsbefälet inte är i tjänst och en situation uppstår kontaktar arrestvakten i första hand polispatrull, i andra hand länskriminaljouren i Falun och i tredje hand ringer man 112.

Incidenter samlas i en särskild pärm. Under 2013 har några allvarliga tillbud ägt rum i arrestlokalerna. Bl.a. har en person omhändertagen med stöd av LOB drabbats av hjärtstillestånd (saken bedömdes som ett sjukdomsfall, inte som personskada i arrest). Vid ett annat tillfälle hade polisen använt OC-spray för att betvinga en person som agerat mycket våldsamt i arresten. Enligt polisen bröt mannen benet i samband med att han övermannades. En av bänkarna där nyintagna väntar på att skrivas in och avvisiteras har med anledning av händelsen flyttats för att minska risken för att liknande tumult uppstår i detta utrymme.

Hälso- och sjukvård

Det finns ett akutsjukhus i Avesta och en ambulans som är i tjänst dygnet runt. Det är vanligt att man väljer att i första hand ringa in ambulansen för en första bedömning.

Avslutande genomgång

JO:s medarbetare redogjorde för vad som kommit fram under inspektionen och upplyste om de uttalanden som JO Axberger gjort om att det av 24 kap. 21 a § rättegångsbalken framgår att den frihetsberövade inte själv behöver begära att underrättelse till anhöriga eller närstående ska ske. Vid frihetsberövandet är det i

stället den ansvarige befattningshavaren som ska tillfråga den frihetsberövade om detta.

Jag har tagit del av protokollet. Vad som framkommit föranleder inte några uttalanden från min sida.

Hans-Gunnar Axberger